

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 56450-12-21 דרעי נ' כספית

לפני כבוד השופט אביים ברקאי

התובע: ח"כ אריה מכלוף דרעי

נגד

הנתבע: בן כספית

ב"כ התובע: עו"ד אילן בומבך
ב"כ הנתבע: עו"ד יורם מושקט, עו"ד אוריין אשכולי יהלום

פסק דין

חלק ראשון - פתח דבר

1. מהות פסק הדין, פרסומים שונים שעומדים בבסיסו והתייחסות כבר עתה לתוצאת פסק הדין

1.1 מהות פסק הדין

- עניינו של פסק הדין הוא תביעת לשון הרע ודרישה לפיצוי בסך של 400,000 ₪. התביעה הוגשה על ידי חבר כנסת ויו"ר מפלגת ש"ס כנגד עיתונאי כעיתונאי בכיר ובעל טור בעיתון מעריב. הפרסומים הם מחודש דצמבר 2021 ומתייחסים לחלקו הנטען של התובע באירוע "אסון מירון". אסון מיום 20/4/2021 בו נפגעו כמעט מאתיים אנשים. אסון בו נהרגו ארבעים וחמישה ונפצעו מאה ארבעים וחמישה בני אדם, במסגרת "הילולת רבי שמעון בר יוחאי" בל"ג בעומר בהר מירון. האסון אירע, כפי שתואר – "עקב מעיכה וחנק שנגרמו בתדחוקת קהל".

- כתב התביעה הוגש ביום 26/12/2021, תשעה ימים לאחר הפרסום הראשון ויומיים לאחר הפרסום השני שבבסיס התביעה. בדיון שהתקיים העידו שניים – התובע והנתבע בלבד וכעת ניתן פסק הדין.

1.2 הפרסומים בבסיס התביעה ופסק הדין

פסק הדין מתייחס לשני פרסומים, כמפורט להלן:

(א) הפרסום הראשון – פרסום שהופיע ביום 17/12/2021 אגב טור בעיתון מעריב ובו נכתב כך (ההדגשות לא במקור) - "דרעי, עבריין מורשע שדמם של 45 נספי אסון מירון מרוח על ידיו".

(ב) הפרסום השני – פרסום מיום 24/12/2021 בו הופיעה התייחסות לוועדת החקירה הממלכתית לחקר אסון הר מירון ונאמר כך (ההדגשות לא במקור) - "בפני הוועדה הזו נשמעו, עד עכשיו,

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 56450-12-21 דרעי נ' כספית

עדויות מפי היועצת המשפטית של משרד הדתות, הרל"שית של מפקד מחוז הצפון במשטרה ועדים נוספים, שמהן עולה בוודאות שהדחיפה לקיומה של הילולת מירון במתכונת הרגילה שלה, ללא הגבלות כלשהן, הגיעה מדרעי. היו עדים שטענו שמדובר גם בלחץ מאסיבי של השר לביטחון הפנים אמיר אוחנה. היו עדים שאמרו שמאחורי שני אלה היה לחץ כבד של נתניהו. המעורבות של דרעי לקיים את ההילולה בלי הגבלת כניסה עולה בעדויות הללו בבירור. על פי היועמ"שית של משרד הדתות, דרעי "ביטל" את השר המכהן במשרד, נכנס לנעליו וניהל את העסק.

1.3 הסעדים להם עתר התובע

התובע עתר לסעדים המחייבים את הנתבע בפרסום הודעות תיקון וכן בפיצוי כספי, כמפורט להלן:

(א) סעד המורה על פרסום הודעות תיקון – סעד המחייב את הנתבע "לפרסם הודעת תיקון ו/או הודעת הכחשה בטורו הקבוע במהדורת יום שישי של עיתון "מעריב" וגם בחשבון הטוויטר של הנתבע, כך שאותה הודעה תהלים את חומרת הפרסומים הדיבתיים ואת תפוצתם".

(ב) תשלום פיצוי כספי בסך של 400,000 ש"ח בגין נזק כללי בלתי ממוני – סעד המחייב את הנתבע "לשלם לתובע פיצוי בגין נזק כללי-בלתי ממוני, בהתאם להערכתו של בית המשפט הנכבד, בשיעור של 400,000 ₪". באשר לפיצוי עתר התובע שזה ייקבע – "בהתחשב במעמדו של הנתבע, תפוצתם הנרחבת של הפרסומים הן בעיתון "מעריב" של יום שישי והן בחשבון הטוויטר (שלו 282,382 עוקבים נכון ליום 22.12.21), והעובדה כי הפרסומים נעשו בעיצומה של עבודת ועדת החקירה הממלכתית לחקר אסון מירון ועל מנת להשפיע על עבודתה של ועדת החקירה ומתוך שהנתבע יודע היטב כי התובע לא העיד כלל בפני ועדת החקירה; התובע לא קיבל מכתב אזהרה לפי סעיף 15 לחוק ועדות חקירה; וכי טרם מיצה התובע את זכותו לחקור נגדית עדים שהעידו בפני ועדת החקירה, למקרה בו התובע יקבל בעתיד מכתב אזהרה כאמור".

(ג) לחילופין, תשלום פיצוי סטטוטורי בסך של 280,000 ₪ – התובע עתר לחילופין לחייב את הנתבע ב"מלוא הפיצוי הסטטוטורי הקבוע בסעיף 7א(ג) לחוק איסור לשון הרע, תשכ"ה-1965, בגין שני הפרסומים מושא תביעה זו, אשר בוצעו "בכוונה לפגוע" בתובע, וזאת ללא צורך בהוכחת נזק, בסך של 280,000 ₪".

1.4 שתי הערות ביחס לוועדת החקירה הממלכתית לחקר אסון הר מירון וביחס לכך שלאחר הגשת התביעה אכן שלחה הודעות אזהרה לאישים שונים אך התובע לא היה בין המוזהרים

(א) הפרסומים נעשו עוד בטרם הוגשו מסקנות ועדת החקירה ובטרם נשלחו הודעות אזהרה - כפי שעוד יורחב בהמשך, קיימת מורכבות באמירה לפיה "דמם של 45 נספי מירון מרוח על ידיו" של התובע. אמירה כזו עלולה לייחס לתובע אחריות ישירה למותם של 45 נספי מירון,

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 56450-12-21 דרעי נ' כספית

כאשר אחריות כזו כלל לא נקבעה. לא על ידי בתי המשפט ולא על ידי ועדת החקירה הממלכתית לחקר אסון הר מירון.

- אין חולק על כך שבעת הפרסומים לא נקבעה כל אחריות המיוחסת לתובע. אדגיש שאפילו היה נקבע בדיעבד שהתובע אכן אחראי לאסון בו נספו ארבעים וחמישה בני אדם, עדיין היה צורך לדון בשאלה מה דינו של פרסום מוקדם המייחס לפלוני אחריות פלילית, בטרם נקבע כך מבחינה משפטית.

(ב) הודעות האזהרה נשלחה לשורה של מוזהרים כאשר התובע אינו אחד מהם

- לאחר הגשת התביעה ועוד טרם הדיון הראשון שלחה ועדת החקירה הממלכתית לחקר אסון הר מירון הודעות אזהרה בהתאם לסעיף 15 לחק ועדות חקירה, תשכ"ט – 1968. ההודעות נשלחו לשורה של אישים אשר עלולים להיפגע מהחקירה או תוצאותיה. התובע לא היה בין האישים שקיבלו הודעות אזהרה.

- ובמילים פשוטות, הטריבוטל השיפוטי אשר הוקם לבחון את אסון הר מירון, לא מצא שיש להעביר את התובע אל "השלב השני" של החקירה. שלב בו הוא עלול להימצא אחראי לאסון או להיבטים שונים המתייחסים אליו.

1.5 תוצאת פסק הדין

כבר בשלב זה אציין שבסיומו של פסק הדין ייקבע ביחס לשני הפרסומים כדלקמן:

(א) ביחס לפרסום הראשון (ר' הפרסום בסעיף 1.2 (א) לעיל) – האמירה המתייחסת לתובע כמי "שדמם של 45 נספי מירון מרוח על ידיו" היא אמירה מכפישה. האמירה היא בגדר הוצאת לשון הרע שאינה מוגנת ויש לחייב את הנתבע בסעדים בגינה. על כך יורחב בסעיף 3 לפסק הדין.

(ב) ביחס לפרסום השני (ר' הפרסום בסעיף 1.2 (ב) לעיל) – האמירות בפרסום מתייחסות לתיאור עיתונאי של מצב דברים נתון והתייחסות לעדויות שכנטען נשמעו בפני "ועדת החקירה הממלכתית לחקר אסון הר מירון". בנסיבות הענין אין לראות באמירות אלה כהוצאת לשון הרע, בוודאי אין להסיג את גבולה של ועדת החקירה, לבדוק את כלל העדויות והראיות שהוצגו ולקבוע קביעות שהן בסמכות אותה וועדה. על כל אלה יורחב בסעיף 4 לפסק הדין.

2. תמצית טענות הצדדים

2.1 תמצית טענות התובע

(א) התובע ציין שביום 17/12/2021 פרסם הנתבע במסגרת טור קבוע במהדורת יום שישי של עיתון "מעריב", מאמר ובו כתב ביחס לתובע כך: "דרעי, עבריין מורשע שדמם של 45 נספי אסון מירון מרוח על ידיו". אמירה שהיא הוצאת לשון הרע תוך כוונה לפגוע בתובע ובשמו הטוב.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 56450-12-21 דרעי נ' כספית

(ב) התובע הפנה לכך שהנתבע בחר לעשות שימוש במילים "עברייני מורשע" אף שהוא ריצה את עונשו כעשרים שנה לפני הפרסום. לגישתו של התובע, אדם סביר הקורא את המילים עלול לחשוב שהוא הורשע בעניין אסון מירון.

(ג) באשר לביטוי "דם על הידיים" ציין התובע כי ביטוי זה שגור כיום כאשר דנים בשחרור מחבלים ומתארים את המחבלים הקשים והנוראים ביותר. לדברי התובע, במילים "דרעי, עברייני מורשע שדמם של 45 נספי אסון מירון מרוח על ידיו" הוציא הנתבע דיבה וביקש לפגוע בו באופן ברור.

(ד) בנוסף, ביום 24/12/2021 פרסם הנתבע שוב בטור במהדורת יום שישי של "מעריב". בפרסום זה התייחס אל התובע בהרחבה ושב והוציא נגדו דיבה. בפרסום מיום 24/12/2021 טען הנתבע שהמשפט "דמם של הרוגי מירון מרוח על ידיו" של התובע, הוא בגדר דעתו הפרטית בלבד. וכלשון הפרסום בעיתון – "משפט שבא לשקף את דעתי הפרטית ולא עובדה כלשהי. משפט שהתגבש בראשי בעקבות מעקב אחר העדויות הנשמעות בפני ועדת החקירה הממלכתית לאסון מירון". עוד כתב הנתבע "נדמה לי שהמסקנה שאליה הגעתי לגיטימית וחוסה בגבולות חופש הביטוי והדעה. ייתכן שהשפה הייתה ציורית מדי. הדם מרוח וגו'. בתכל'ס, הכוונה ברורה: על פי העדויות עד כה, אריה דרעי, לעניות דעתי שאינה קובעת, הוא אחד האשמים באסון מירון".

מעבר לאמירות אלה זו הוסיף הנתבע ופרסם האמירות שבסעיף 1.2 לעיל ובין היתר פרסם שמהעדויות בוועדת החקירה הממלכתית לחקר אסון הר מירון "עולה בוודאות שהדחיפה לקיומה של הילולת מירון במתכונת הרגילה שלה, ללא הגבלות כלשהן, הגיעה מדרעי".

(ה) התובע טען שהנתבע בפרסומו התערב בגסות בהליך משפטי תלוי ועומד מתוך כוונה ברורה להשפיע שלא כדין על ועדת החקירה. בכך לגישתו עבר הנתבע על סעיף 24א(א) לחוק ועדות חקירה, תשכ"ט-1968.

(ו) עוד הלין התובע על כך שהנתבע לא פנה אליו על מנת לבקש את תגובתו להאשמה. לדברי התובע, אילו היה הנתבע מברר את העובדות טרם פרסומו הרי היה לומד שהטלת האשמה החמורה בעניין האסון במירון היא אקט שיקרי המנוגד למציאות.

(ז) באשר לטענות הגנה אפשריות של הנתבע ציין התובע, בין היתר, כך:

- לנתבע לא עומדת כל הגנה מפני הפרסומים. לעניין הגנת "אמת דיברתי" ציין התובע שכלל לא התעסק בנושאי הבטיחות אלא רק בעניין קיומה של ההילולה וההכנות המקדימות לה. התובע ציין שפעל מתוקף תפקידו הנוספים כאחראי הטיפול בקורונה במגזר החרדי וכחבר בקבינט הקורונה. פעילותו התייחסה לסוגיות הגבלת התקהלות של הקורונה. עוד הדגיש התובע שבאותם מועדים, בעלי התפקידים בקבלת ההחלטות הנוגעות להילולה ולתפעול המקום היו משטרת ישראל ומשרד הבריאות וכן היו מעורבים גם המשרד לשירותי דת ומשרד התחבורה.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 56450-12-21 דרעי נ' כספית

- דבריו של הנתבע כי "בפני הוועדה הזו נשמעו, עד עכשיו, עדויות מפי היועצת המשפטית של משרד הדתות, הרל"שית של מפקד מחוז הצפון במשטרה ועדים נוספים, שמהן עולה בוודאות שהדחיפה לקיומה של הילולת מירון במתכונת הרגילה שלה, ללא הגבלות כלשהן, הגיעה מדרעי" אינם יכולים להיחשב כ"דין וחשבון נכון והוגן על מה שנאמר" בוועדת החקירה.

2.2 תמצית טענות הנתבע

(א) הנתבע ציין שהתביעה שהפרסום הוא הבעת דעה ברורה בעניין שבראש סדר היום הציבורי - אסון מירון. מטרת הגשת התביעה היא "להטיל אפקט מצנן" על נכונותם הן של הנתבע ושל אחרים מלהשתתף בדיון בעניין ציבורי זה ו/או לעסוק בעדויות הנשמעות באשר לאחריות התובע.

(ב) עוד הדגיש הנתבע שהתביעה היא תביעת השתקה ומשכך דינה סילוק על הסף. הנתבע התייחס לפערי הכוחות בין הצדדים וציין כי הוא מצוי בעמדת נחיתות. כאן הפנה הנתבע לכך שהתובע בחר להגיש כנגד תביעה אישית ואפילו לא צירף ותבע את העיתון בו פורסם טור הדעה. התנהלות זו מלמדת על כך שהתביעה הוגשה בשל ענין ציבורי ותוך ניסיון השתקת ביקורת הנמתחת על התובע לאור עדויות הנשמעות בקשר לאחריותו לאסון מירון.

(ג) הנתבע ציין שהתובע הוא איש ציבור מזה שנים רבות, פוליטיקאי, חבר כנסת ושר לשעבר. התובע הורשע בשנת 1999 בעבירת שוחד, שלוש עבירות מרמה והפרת אמונים וקבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות. הנתבע ציין כי בזמן הרלוונטי לאסון מירון, בחודש אפריל 2021, כיהן התובע כשר הפנים, פעל כשר הדתות בפועל וכחבר קבינט הקורונה. התובע היה מי שקידם את פתיחת שערי אירוע ההילולה בהר מירון לכלל הציבור, ללא הגבלת כמות המתפללים. עוד ציין הנתבע שהתובע והשר לביטחון פנים הגיעו להסכמה על קיום האירוע ללא הגבלות חרף התנגדות משרד הבריאות. היעדר המגבלות גרמו לאסון כבד.

(ד) הנתבע ציין ששעה קלה לפני האסון, הילל מנכ"ל המשרד לפיתוח המקומות הקדושים הרב שווינגר את התובע. הרב שווינגר לא שכח לציין ולהודות בזכות מי, ולמי מגיע התודה הגדולה על קיום האירוע: "אני הייתי עד אתמול לקבינט - שלושה שרים שדנים עם צמרת משרד הבריאות וכל היועצים המשפטיים. אני לא רוצה להדאיג אותך איזה דברים נשמעו שם וכיצד הייתה צריכה להראות ההילולה הערב אם הרב דרעי לא היה מציל את העסק. הוא נלחם פשוטו כשמו, נלחם כארי וניסוח אחרי ניסוח. ברוך ה' הוא ריכך והנה אנחנו רואים את התוצאות, בזכותו הרבה".

(ה) ביחס לעדויות שנשמעו בדיוני ועדת החקירה הממלכתית לחקר אסון הר מירון ציין הנתבע שהועדה קבעה ביום 16/8/2021 כי העדים יישמעו בפניה בדלתיים פתוחות וחלקם ישודרו בשידור חי באתר הוועדה באינטרנט ובאופן זה יכול הציבור וגם התקשורת להתרשם מהעדויות הנשמעות.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 56450-12-21 דרעי נ' כספית

(ו) כבר במסגרת העדויות הראשונות שנשמעו בוועדה וכן מפרסומים שבוצעו בתקשורת לגבי עדויות אלו ולגבי ההכנות שבוצעו לאירוע, עולה כי לתובע הייתה מעורבות מיניסטריאלית ומעורבות בפועל כולל התערבות אקטיבית מצד משרדו ועוזריו בעבודת המשטרה. לטענת הנתבע, נוכח הראיות והעדויות לגבי מעורבותו של התובע באופן שבו נערכה ההילולה כמו גם פעולתו להסרת חסמים ומגבלות של כניסת הקבל כפי שהתובע הסביר בעצמו - הרי שהמילים שנכתבו על ידו הן הבעת דעה לגיטימית המוגנת במסגרת חופש הביטוי.

(ז) הנתבע הדגיש שהמילים "דם על הידיים" הן מטבע לשון ואינן מונח משפטי. לעניין זה הפנה אף לדוגמאות בהן נעשה שימוש בביטוי זה לרבות על ידי התובע עצמו. הנתבע הוסיף וטען כי הפרסום אמת ועומדת לו הגנת אמת דיברתי ותום לב בהתאם לסעיף 14 ו-15 לחוק. כן סבור הנתבע כי עומדות לו הקלות מכח החוק שכן הבהיר עמדתו בפרסום נוסף מיום 24/12/2021.

חלק שני – דיון והכרעה

3. דיון בפרסום הראשון משניים בגינו הוגשה התביעה (יש לקבל התביעה באופן חלקי ביחס לפרסום זה)

3.1 כללי ומסגרת הדיון בפרסום הראשון

(א) הפרסום הראשון בגינו הוגשה התביעה כלל את האמירה - "דרעי, עבריין מורשע שדמם של 45 נספי אסון מירון מרוח על ידיו". ניתן לחלק את הפרסום לשניים - לאמירה לפיה התובע הוא "עבריין מורשע" ולאמירה לפיה "דמם של 45 נספי אסון מירון מרוח על ידיו" של התובע.

(ב) בפסקאות הבאות יובא הדיון ביחס לפרסום הראשון, כשהוא מחולק כדלקמן:

- ראשית, אתייחס לכך שהאמירה אינה "חסינה" מביקורת ולא מתקיימים בה הוראות סעיף 13 לחוק איסור לשון הרע (סעיף 3.2 להלן);
- שנית, אתייחס לאמירה לפיה התובע הוא "עבריין מורשע". כפי שיובהר, בנסיבות המקרה - אין מדובר בהוצאת לשון הרע (סעיף 3.3 להלן).
- שלישית, אתייחס לאמירה לפיה "דמם של 45 נספי אסון מירון מרוח על ידיו" של התובע. אמירה זו היא בגדר הוצאת לשון הרע (סעיף 3.4 להלן).
- לסיום הדיון אתייחס לכך שלנתבע גם לא עומדת כל הגנה מכח הדין (סעיפים 3.5 – 3.7 להלן).

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 56450-12-21 דרעי נ' כספית

3.2 האמירה אינה חסינה מביקורת ולא מתקיימים בה הוראות סעיף 13 לחוק איסור לשון הרע

(א) חוק איסור לשון הרע קובע סדרה של "פרסומים מותרים". פרסומים שאף אם אינם מחמיאים למושא הפרסום, עדיין הם חסינים מפני תביעה ואין לראות בהם משום הוצאת לשון הרע.

(ב) 'הפרסומים המותרים' מפורטים בסעיף 13 לחוק כאשר סעיפים 13(6), 13(7) ו-13(11) קובעים כך:

(6) פרסום על ידי חבר ועדת חקירה, כמשמעותה בסעיף 22 לחוק-יסוד: הכנסת או בפקודת ועדות חקירה, שנעשה תוך כדי דיון בפני הועדה, או בדין וחשבון שלה, או פרסום על ידי אדם שענינו משמש נושא לחקירת הועדה, בא כוחו של אדם כזה או עד, שנעשה תוך כדי דיון כאמור;

(7) דין וחשבון נכון והוגן על מה שנאמר או אירע כאמור בפסקאות (5) או (6) בישיבה פומבית, ובלבד שהפרסום לא נאסר לפי סעיף 2;

...

(11) פרסום נכון והוגן – מלא, חלקי או תמציתי – של מה שפורסם קודם לכן בנסיבות האמורות בפסקאות (1), (3), (4), (7), (8), (9) או (10), ופרסום חוזר כאמור של מה שפורסם בישיבת הממשלה והממשלה התיירה לפרסמו.

צא וראה, הפרסומים המותרים בסעיפים אלה יוחזו לפרסום על ידי חבר ועדת חקירה או פרסום דין וחשבון הוגן על מה שנאמר או אירע בישיבה פומבית. הנתבע והפרסום לא עונים על אף אחת מהגדרות אלה. עיון בהוראות סעיפים 13(6) או 13(7) וכן לא 13(11) לחוק איסור לשון הרע מלמד שהנתבע והפרסום לא עונים על אף אחת מהגדרות שכן:

- הנתבע אינו חבר ועדת החקירה הממלכתית לחקר אסון הר מירון, ומכאן סעיף 13(6) אינו רלוונטי אליו;

- הפרסום, במלוא הכבוד, לא היה "דין וחשבון הוגן" של דיוני הוועדה לבדיקת אסון מירון. כאן ייאמר שבמסגרת הדיון ואף לאחריו, הפנה הנתבע לאמירות שונות ועדויות שונות שעלו במסגרת הוועדה. הנתבע אף הוסיף בקשה להשלמת תצהיר ובה צירף דו"ח אליו נחשף זמור רב לאחר הפרסום. דו"ח מומחים מיוחד שהוכן כ"חוות דעת לבית המשפט" מטעם משטרת ישראל. דו"ח אשר מבקש על פניו להגן על גורמי המשטרה ולנקות אותם מאשמה. אותו דו"ח שהתגלה במאוחר ומיועד להגן על גורמי המשטרה, כוול גם אמירות ביחס לתובע והנטען "מסמן את דרעי כאחראי".

- כך או כך, הנתבע לא התייחס במאמר לאותו דו"ח הגנה שהזמינה המשטרה. דו"ח שכלל לא היה ידוע לו. הנתבע גם לא סייג, כאמור, בפרסום את דבריו. כל אלה מביאים לכך שאין לראות בפרסום כ"דין וחשבון נכון והוגן", כמשמעות סעיף 13(7) לחוק.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 56450-12-21 דרעי נ' כספית

3.3

האמירה – "עבריינין מורשע" – אמירה מוגנת לאור הרשעת התובע כבר בשנת 1999

(א) אין חולק על כך שהנתבע הורשע בעבר ואף ישב בכלא בגין כך. הנתבע הפנה לכך שבשנת 1999, למעלה מעשרים שנה לפני הפרסומים כאן הורשע התובע כדבריו בעבירת שוחד, שלוש עבירות מרמה והפרת אמונים וקבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות. הנתבע אף התייחס להרשעת התובע מיום 1/2/2022 בעבירות מס וזאת בעקבות הסדר טיעון מחודש דצמבר 2021 שהוגש לאישור במסגרת ת"פ (שלום י-ם) 56231-12-21. אין מקום להתייחס להרשעה זו שכן הסדר הטיעון וההרשעה בעקבותיו – הם אירועים שלאחר הפרסומים בגינם הוגשה התביעה. מכאן, אין מקום לאפשר לנתבע להתבסס בדיעבד על הרשעה שלא היתה במועד הפרסום.

התובע מצידו התייחס להרשעה משנת 1999 והדגיש שריצה את עונשו "כבר לפני כמעט 20 שנים ושב מאז לחיים הפוליטיים בישראל". עוד טען התובע ש"אדם סביר הקורא את המילים עלול לחשוב שהתובע כבר הורשע בענין אסון מירון".

(ב) בעניינינו, אין לראות את האמירה "עבריינין מורשע" כהוצאת לשון הרע שכן עומדת לתובע לכל הפחות הגנת "אמת דיברתי". התובע אכן הורשע בעבר בעבירות שונות וזאת כבר בשנת 1999. העובדה שחלפו למעלה מעשרים שנה ממועד ההרשעה ו"כמעט עשרים שנה" מריצוי העונש בגינה אינה שוללת את חירותו של הנתבע להתייחס לאותה הרשעה.

(ג) כאן המקום לציין שהמחוקק אכן ביקש להגן על מי שחטא אך חזר למוטב ואכן קבע כללים בהם לא תהיה התייחסות להרשעות קודמות של אדם. לענין זה נקבעו בסעיף 14 לחוק המרשם הפלילי ותקנת השבים, תשמ"א - 1981 תקופות "התיישנות הרשעה" אשר מבוססות על שנות המאסר שנגזרו על נאשם שהורשע, בין אם הורשע כבגיר ובין אם הורשע כקטין.

(ד) הוראות "חוק המרשם הפלילי ותקנת השבים" אוסרות על משטרת ישראל למסור מידע כלשהו ביחס להרשעה, בכל מקרה בו חלפה לה תקופת התיישנות ההרשעה. לענין זה קובע סעיף 14 לחוק כך – "לא יימסר מידע לפי סעיפים 6 עד 9 אם עברו מיום פסק הדין או ההחלטה התקופות המפורטות להלן (בחוק זה - תקופת התיישנות)". נאולם הוראות החוק אינן רלוונטיות לפרסומים עיתונאיים או לכל פרסום או דיווח שלא על ידי משטרת ישראל. בוודאי אין בהוראות החוק כדי לחסום כל אזכור מאוחר של הרשעה, אפילו אם אותה הרשעה התיישנה לצורך המידע הנזכר בחוק המרשם הפלילי ותקנת השבים.

ובמילים פשוטות, חוק המרשם הפלילי ותקנת השבים לא אוסר ציון העובדה שאדם כלשהו הרשע בעבירה פלילית, זאת אף אם חלפו שנים רבות ממועדי ההרשעה וריצוי העונש.

(ה) נתתי דעתי לכך שעל מנת לזכות בהגנת "אמת דיברתי", לא די בכך שהדברים שנאמרו היו אמת. לענין זה קובע סעיף 14 לחוק איסור לשון הרע, תשכ"ה – 1965, שני רכיבים מצטברים ומתחייבים

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 56450-12-21 דרעי נ' כספית

ל"הגנת האמת בפרסום" – הן רכיב ה"אמת" שבפרסום והן רכיב "ענין ציבורי". וכלשון סעיף 14 לחוק (ההדגשה לא במקור) – **"במשפט פלילי או אזרחי בשל לשון הרע תהא זאת הגנה טובה שהדבר שפורסם היה אמת והיה בפרסום ענין ציבורי..."**

על פניו ניתן היה לשאול, מה טעם מצא הנתבע לכרוך בין הרשעה כדבריו בעבירות מרמה למעלה מעשרים שנים לפני אירוע הר מירון לבין הרוגי האסון. עם זאת, בעניינינו הטעם ברור ומכאן גם הענין הציבורי שמקים הגנה לנתבע. אמירות הנתבע היו בגדר ביקורת על התנהלות התובע במסגרת תפקידו ומעמדו הציבורי. מכאן אזכר הנתבע התנהלות אחרת, רחוקת שנים, של הנתבע במסגרת תפקיד ציבורי. האזכור אינו מחמיא בהכרח לתובע, אך הוא מותר ומוגן מכח החוק.

(ו) סיכום עד כאן ביחס לביטוי "עברייני מורשע" - מכל האמור לעיל עולה שהאמירה "עברייני מורשע", בנסיבות שתוארו לעיל, אינה בגדר עוולת לשון הרע ומכאן אין לחייב את הנתבע בגינה.

3.4 לעומת זאת, האמירה – "דמם של 45 נספי אסון מירון מרוח על ידיו" – היא אמירה מכפישה ובגדר

הוצאת לשון הרע

(א) האמירה "דמם של 45 נספי אסון מירון מרוח על ידיו", מקשרת ישירות בין מותם של הרוגי האסון לבין התובע. קורא סביר אשר נחשף לאמירה כזו בהחלט יכול לקבל את הרושם כאילו התובע הוא זה שאשם במותם של ארבעים וחמישה ההרוגים באסון. אין מדובר בדיווח אינפורמטיבי או אזכור הרשעה פלילית של אדם – אלא קביעה עיתונאית בדבר אחריות אישית למותם של אנשים.

(ב) כאן אוסיף שהאמירה אף לא סויגה ולא הוגבלה, בוודאי לא בפרסום הראשון. כך למשל, לא נכתב שהתובע עלול להיות מואשם במותם של הרוגי האסון. לא נכתב שהתובע עלול להיחקר בגין מותם של הרוגי האסון. האמירה נוסחה ונכתבה כקביעה וכמסד להמשך מאמר הדעה של הנתבע.

(ג) האמירה לפיה דמם של 45 נספי אסון מירון "מרוח" על ידיו של התובע, מקשרת ישירות בין האסון והמוות לבין הגורם המחולל כביכול. ובמילים פשוטות – מקשרת בין האסון והמוות לבין אשמה נטענת של התובע, קישור אשר לא מן הנמנע מביא את קוראי המאמר לייחס לתובע אחריות פלילית למותם של עשרות נספי האסון. אין מדובר באמירה כללית בדבר אחריות גורפת להתנהלות כזו או אחרת, אלא אמירה ספציפית המתייחסת ישירות לעשרות נספים ששמותיהם ידועים ואף פורסמו החל מיום למחרת האסון. על כך שהאמירה היא קישור ספציפי וממוקד לשמות אנשים שנספו ולאירוע אסון ייחודי, אסון שהוא אירוע ספציפי וקונקרטי – ארחיב גם בסעיף 3.5 להלן.

(ד) הפרסום עצמו הוא בגדר הוצאת לשון הרע. ייחוס עבירה פלילית לאדם הוא כשלעצמו אמירה מכפישה. ייחוס עבירה פלילית שנעשה שלא כדין הוא גם בגדר הוצאת לשון הרע. לענין זה ניתן לפנות כבר אל ע"א 788/79, ריימר נגד עזבון רייבר, פ"ד לו (2) 141, שם נקבע כי **"כאשר מייחסים לפלוני ביצועו של מעשה גניבה ומוסרים חשד זה לאחר, אכן יש בכך משום פרסום לשון הרע כמשמעותו לפי סעיפים 1 ו-2 לחוק איסור לשון הרע"**. להרחבה ר' גם ע"א 3546/10, אלהן

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 56450-12-21 דרעי נ' כספית

מישאל נ' אולגה קליין (מיום 18/4/2012, המשי' לני' א' ריבלין, השי' עי' פוגלמן, השי' י' עמית); עוד ר' תא (מחוזי תל אביב) 46842-04-13, אריה את עופר עבודות בניה נ' בנק מזרחי טפחות בע"מ (מיום 22/12/2022, השי' ד' חסדאי).

בנוסף ייאמר שגם אמירות המייחסות אופי מעין פלילי בלבד, ייחשבו כאמירות מכפישות וכלשון הרע, ולענין זה ר' ע"א 8398/17, תאופילוס ג'אנופולוס, פטריארך הכנסייה היוונית אורתודוכסית של ירושלים נ' Berisford Investments Limited (מיום 10/6/2019, השי' י' עמית, י' וילנר, א' שטיין) שם נקבע (ההדגשות לא במקור) – "טענות בעלות אופי פלילי ומעין-פלילי, כמו טענת תרמית, זיוף או "שוחד אזרחי" כפי שנטען במקרה דנן, מצריכות כמות ראיות ורף ראיות גבוה יותר התואמים במשקלם לרצינותה ולחומרתה של הטענה הנתענת, ועל בית המשפט לבחון את הראיות בזהירות ובקפדנות".

הערת מעבר – עד כה התייחס פסק הדין לכך שהאמירה "דמם של 45 נספי אסון מירון מרוח על ידי" היא בגדר הוצאת לשון הרע. בפסקאות הבאות אתייחס כאמור לכך שאין לנתבע הגנה מכח החוק.

3.5 הטענה להגנת "הבעת דעה" - לנתבע לא קמה הגנת "הבעת דעה" ביחס לאמירה המכפישה בדבר דם נספי אסון מירון המרוח על ידי התובע

(א) הנתבע הוא עיתונאי בעל שם, פובליציסט אשר גם במסגרת הדיון בבית המשפט ניתן היה לראות את ההערכה למקצוע שרוחש לו גם התובע. כעיתונאי וכבעל טור דעה טען הנתבע להגנה מכח סעיף 4(15) לחוק איסור לשון הרע, הקובע כך:

"במשפט פלילי או אזרחי בשל לשון הרע תהא זאת הגנה טובה אם הנאשם או הנתבע עשה את הפרסום בתום לב באחת הנסיבות האלו:

...

(4) הפרסום היה הבעת דעה על התנהגות הנפגע בתפקיד שיפוטי, רשמי או ציבורי, בשירות ציבורי או בקשר לענין ציבורי, או על אפיו, עברו, מעשיו או דעותיו של הנפגע במידה שהם נתגלו באותה התנהגות"

מכאן, טען התובע לכך שהאמירה שפורסמה היא בגדר הבעת דעה ומכאן היא מוגנת מכח החוק. במלוא הכבוד, אין לקבל טענה זו והנימוקים לכך יובאו בפסקאות הבאות.

(ב) הטענה לפיה אמירה מסוימת מוגנת בשל היותה "הבעת דעה" צריכה להיבחן היטב תוך התייחסות לשאלה האם אכן מדובר באמירה כללית ומותרת המגלה את דעתן של המפרסם, או שמא מדובר באמירה עובדתית המתייחסת ישירות לבעל הדין הנפגע. האם מדובר בפרשנות של המפרסם, או במסירת ידיעה אינפורמטיבית המוגדרת בדיעבד כפרשנות וכהבעת דעה.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 56450-12-21 דרעי נ' כספית

ההבחנה בין אמירה שהיא בגדר "הבעת דעה" לבין אמירה עובדתית ואינפורמטיבית, אינה תמיד חד ערכית. לעיתים קיימות אמירות מעורבות המשלבות גם התייחסות עובדתית וגם התייחסות שהיא בגדר "הבעת דעה". כך למשל, ניטול כדוגמא פרסום בו נאמר על אדם כלשהו כי "מעל בכספים ועשה שימוש לצרכיו הפרטיים בכספים שנמסרו לשמירה בידי הנאמנות, תוך שהוא בוגד בציבור שנתן בו אימון ומגלה את אופיו". אמירה כזו היא אמירה מעורבת. חלקה הראשון של האמירה הוא עובדתי - האמירה מתחילה בקביעה עובדתית של שימוש פרטי בכספים שנמסרו לשמירה; חלקה השני של האמירה הוא בגדר "הבעת דעה" בדבר אופיו של מושא הפרסום ובדבר בגידתו בציבור שולחיו.

אין די ב"הבעת דעה" המבוססת על עובדות, כאשר אותן עובדות הן בגדר הוצאת לשון הרע. ככל שהפרסום כולל גם עובדות - יש להוכיח את העובדות. כאשר מפרסמים "אמירה מעורבת" הכוללת עובדה וכן הבעת דעה הרי יש להקפיד על "הפרדה ברורה בין תיאור העובדות ובין הבעת הדעה על אותן עובדות". ר' לענין זה ספרם של חאלד גנאים, מרדכי קרמניצר, בועז שנור, דיני לשון הרע הדין המצוי והדין הרצוי (מהדורה שניה מורחבת התש"ף - 2019, בע"מ 93) וכן ר' כבר במסגרת ד"נ 9/77, חברת החשמל לישראל בע"מ נ' הוצאת עתון "הארץ" בע"מ, פ"ד לב(3) 337 שם נקבע ההלכה לפיה "עצם הערבוב בין שני מרכיבים אלה עלול לערפל את הכתוב ולאפשר "הגנבת" עובדות בלתי-נכונות משמיצות אל תוך הבעת הדעה".

(ג) התייחסות לרע"א 817/23, עמותת חוזה חדש נגד מיקי (מכלוף) זוהר

- הן התובע והן הנתבע התייחסו להתדיינות משפטית שעניינה תביעת לשון הרע שהגיש חבר הכנסת מיקי (מכלוף) זוהר כנגד עמותת חוזה חדש.

- התביעה שהגיש ח"כ מיקי (מכלוף) זוהר התייחסה לפרסום בעיתון "מעריב" בו נאמר כי - "מיקי זוהר הוא חייל בכיר בארגון הפשע של נתניהו שלא מפסיק להסית ולשקר". בתחילה דחה בית משפט השלום את התביעה במסגרת ת"א (פ"ת) 24312-01-21 ח"כ מיקי (מכלוף) זוהר נ' עמותת חוזה חדש (מיום 23/3/2022, השופטת נ' מימון - שעשוע). בהמשך מנגד - קיבל בית המשפט המחוזי את ערעורו של חבר הכנסת זוהר וקבע כי האמירה היא בגדר הוצאת לשון הרע, ור' ע"א (מרכז) 33654-05-22 מיקי זוהר נ' חוזה חדש (מיום 29/11/2022, סג' נ' הש' אורן שוורץ).

- כאשר הגיעה הסוגיה אל בית המשפט העליון, נדחתה עמדתו של חבר הכנסת זוהר ונקבע כי אין מדובר באמירה שהיא בגדר הוצאת לשון הרע. כל זאת במסגרת רע"א 817/23, עמותת חוזה חדש נגד ח"כ מיקי (מכלוף) זוהר (מיום 30/5/2023, הש' נ' סולברג, י' וילנר, א' שטיין). להשלמה ייאמר שבמועד כתיבת פסק דין זה תלויה ועומדת בקשת לקיים דיון נוסף בהליך.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 56450-12-21 דרעי נ' כספית

- בית המשפט העליון (כב' הש' נ' סולברג) התייחס לאמירה לפיה " מיקי זוהר הוא חייל בכיר בארגון הפשע של נתניהו" וקבע שבנסיבות הענין מדובר בהבעת דעה בלבד "המרוחקת יותר מהגדרת לשון הרע, ולא כתיאור עובדתי". הינה לפנינו דוגמא בה אמירה קשה המפורסמת בעיתונות כנגד חבר כנסת, נמצאת כאמירה מוגנת על פי חוק שאינה בגדר הוצאת לשון הרע. הנתבע מבקש ללמוד מפסק דין זה גם לעניינינו ואולם, אם ניישם את מבחני בית המשפט העליון בענין מיקי (מכלוף) זוהר – נמצא דווקא שהגנת הבעת דעה אינה עומדת לנתבע. על כן בפסקה הבאה.

- במסגרת הדיון ביחס לחבר הכנסת זוהר, קבע בית המשפט העליון (הש' נ' סולברג) שהאמירה לפיה חבר הכנסת זוהר "הוא חייל בכיר בארגון הפשע של נתניהו" – לא הביאה לכך שהקורא ייחס לחבר הכנסת זוהר עבירה "קונקרטי". וכלשון בית המשפט (סעיף 27 לפסק הדין, ההדגשות לא במקור) – "האמירה בדבר ההשתייכות לארגון הפשיעה הוצגה באופן כללי, מעין כותרת לתגובה, ללא כל קישור של הדברים לאירוע או למעשים קונקרטיים". ומה אם היה מדובר בהתייחסות ל"מקרים קונקרטיים"? גם לכך מתייחס הש' נ' סולברג וקובע כך (ההדגשות לא במקור) – "מסקנתי עשויה היתה להשתנות, אילו הוצגה אמירה ספציפית וקונקרטית יותר בדבר קיומם של מעשי פשיעה וכיוצא באלה, אלא שלא אלו הם פני הדברים".

כלומר, ככל שהפרסום ביחס לחבר הכנסת זוהר לא היה כללי בדבר היותו "חייל בכיר בארגון הפשע של נתניהו", אלא היה מפנה למעשה ספציפי וקונקרטי שבוצע – במקרה כזה, בית המשפט העליון היה משנה קביעתו ומתייחס לפרסום כאל לשון הרע.

- אסון הר מירון הוא לצערנו אירוע ספציפי וקונקרטי - בעניינינו, מותם המצער של נספי אסון מירון הוא בהחלט אירוע "ספציפי וקונקרטי". הקורא הסביר המתייחס למוות זה רואה לנגד עיניו כיצד "הנה מוטלות גופותינו שורה ארוכה, ארוכה", כמילותיו של המשורר חיים גורי. וביחס לאותה שורה ארוכה של ארבעים וחמישה נספי אסון מירון – פרסם הנתבע אמירה ספציפית גם כן לפיה - "דמם של 45 נספי אסון מירון מרוח על ידיו" של התובע. נראה שאמירה זו, גם אם פורסמה תוך כדי מאמר פובליציסטי שהנתבע אינו המרכז בו – היא בגדר גשר אחד רחוק מידי ביחס לתובע. זו בהחלט הוצאת לשון הרע.

3.6 לנתבע גם לא קמה הגנת סעיף 215(2) לחוק והפרסום אינו חוסה תחת הגנת "עיתונאות אחראית"

(א) סעיף 215(2) לחוק איסור לשון הרע, מקים הגנה למפרסם ככל שהפרסום היה במצב בו –

"היחסים שבינו לבין האדם שאליו הופנה הפרסום הטילו עליו חובה חוקית,

מוסרית או חברתית לעשות אותו פרסום"

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 56450-12-21 דרעי נ' כספית

הנתבע הוא עיתונאי, והאמירה המכפישה, כדבריו, נבלעת בתוך מאמר דעה שלם כשההתייחסות לתובע היתה אגב אחד מנושאי המשנה במאמר. מכאן, טוען הנתבע להגנה שקמה לו. במלוא הכבוד, אין לקבל טענה זו ועל כך ארחיב בפסקאות הבאות.

(ב) הגנת "עיתונאות אחראית", מכח סעיף 15(2) לחוק איסור לשון הרע הוזכרה בעבר למשל במסגרת ע"א 9462/04, בן ציון מורדוב נ' ידיעות אחרונות בע"מ, (מיום 28/12/2005, השי' א' ריבלין, ס' גיבוראן, א' חיות) וכן ר' 7380/06, דרור חטר-ישי נ' מרכז גילת (מיום 2/3/2011, השי' א' גרוניס, מ' נאור, ס' גיבוראן). פסק הדין הממצה בעניין זה הוא דנ"א 2121/12, פלונג נ' ד"ר אילנה דיין אורבך (מיום 18/9/2014, הני' א' גרוניס, המי' לני' השי' מ' נאור, והשי' ע' ארבל, א' רובינשטיין, ס' גיבוראן, י' דנציגר, נ' הנדל, ע' פוגלמן, י' עמית). להרחבה אף מעבר לפסק הדין בענין אילנה דיין, ר' למשל ע"א (מחוזי תל אביב) 69724-05-19, הדס שטייף נ' נתן זהבי (מיום 30/6/2020) וכן ע"א (מחוזי י-ם) 3386-10-19, שרת התרבות והספורט - ח"כ מירי רגב נ' ערוץ 10 החדש בע"מ (מיום 2/8/2020).

בפסק הדין בענין אילנה דיין נקבע כך (הני' א' גרוניס): "הקריטריונים ל"עיתונאות אחראית" נלמדים במידה רבה מתוך סעיפים 16-17 לחוק ומתוך הנורמה הכללית שנקבעה בפסיקה ביחס למהות תום הלב הנדרש במסגרת סעיף 15(2) לחוק. למשל, חובותיו של המפרסם לאמת את העובדות טרם הפרסום ולהסתמך על מקורות מהימנים ורציניים, הן חלק מן האמצעים הסבירים שמצופה ממפרסם לנקוט טרם הפרסום כדי לוודא את אמיתותו. אם לא יעשה כן, עשויה לקום חזקה כי עשה את הפרסום שלא בתום לב, כאמור בהוראות סעיפים 16(ב)(1) ו-16(ב)(2) לחוק, הנוגעים לאמונת המפרסם באמיתות הפרסום ולאמצעים שנקט כדי להיווכח אם הוא אמת. כך גם באשר לחובתו לקבל את התייחסותו של הנפגע הפוטנציאלי מן הפרסום, הדרושה לא רק משיקולי הגינות אלא גם לשם ביסוס המידע".

כלומר, על מנת ליהנות מהגנת "עיתונאות אחראית" יש לקיים שני תנאים מצטברים – ראשית, יש לתמוך את הפרסום בעובדות קיימות וחד משמעיות, דבר שלא נעשה כדבעי בעניינינו. שנית ובנוסף, יש לקבל את התייחסות הנפגע, בעניינינו התייחסות התובעת. דבר שאין חולק על כך שלא בוצע. לעניין זה וביחס לפנייה לנפגע, קבע הני' א' גרוניס כך – "לטעמי, אחת האינדיקציות החשובות למילוי אמת המידה של עיתונאות אחראית היא פנייה מוקדמת של המפרסם למושא הפרסום ומתן הזדמנות סבירה והוגנת להגיב לפרסום".

(ג) התייחסות למען הזהירות לפסק הדין החורג מההלכה הנוהגת - בענין חננאל רחמים מגד דיין נגד יאיר לפיד

- מכל האמור לעיל עולה שלא התקיימו התנאים להגנת "עיתונאות אחראית" וממילא לא קמה לנתבע כל הגנה מפני הפרסום. עם זאת, הדיון בסוגיה זו לא יהיה מלא אם לא אתייחס לפסק הדין בע"א (מחוזי י-ם) 3209/09, חננאל רחמים מגד דיין נ' יאיר לפיד (מיום 26/10/2015, השי' מ' סובל) וכן רשות ערעור אזרחי שהוגשה בענין זה ונדחתה, במסגרת רע"א 1063/16, חננאל רחמים דיין מגד נ' יאיר לפיד (מיום 9/5/2016, השי' צ' זילברטל).

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 56450-12-21 דרעי נ' כספית

- בע"א 3209/09 הנזכר לעיל, נדון בבית המשפט המחוזי בירושלים ערעור על פסק דין של בית משפט שלום בו נדחתה תביעת לשון הרע כנגד יאיר לפיד, שנתבע כעיתונאי. במסגרת התביעה נטען שלפיד הוציא לשון הרע במסגרת מאמר עיתונאי בו התייחס לכך שהתובע נמנע במפגיע ולא לחץ את ידו של הרמטכ"ל במסגרת אירוע יום העצמאות בבית נשיא המדינה. האירוע התקיים בשנת 2006, וכפי שפורט במאמר – התנהלות התובע נבעה מכך שבני משפחתו היו חלק מהאוכלוסייה שפונתה מגוש קטיף בתקופת ההתנתקות. במאמר אף נכתב ש"השכינה דיברה דרכו" של התובע ולכן זה נמנע מלחיצת ידו של הרמטכ"ל.

- פסק הדין ברע"א 1063/16, חננאל דיין מגד נגד לפיד ניתן מעט למעלה משנה לאחר פסק הדין בדנ"א 2121/12, פלוני נ' ד"ר אילנה דיין אורבך. במסגרת פסק הדין נדחתה תביעת לשון הרע וזאת למרות שהנתבע לא נהג בהתאם לכללי "הגנת העיתונאות האחראית", כפי שפורטו בפסק הדין בענין אילנה דיין.

- למען הזהירות אתייחס ואאבחן את פסק הדין ברע"א 1063/16, חננאל דיין מגד נגד לפיד, תוך הפנייה לדברים הבאים:

ראשית, פסק הדין ברע"א 1063/16, חננאל דיין מגד נגד לפיד, הוא פסק דין של בית משפט מחוזי. כוחו יפה כתקדים מנחה והוא פחות מכוחו של תקדים מחייב, כפסק הדין של בית המשפט העליון בדנ"א 2121/12, פלוני נ' ד"ר אילנה דיין אורבך.

שנית, ריבוי פסקי הדין אשר אימצו את ההלכה בדנ"א 2121/12, פלוני נ' ד"ר אילנה דיין אורבך, אף הם הופכים את פסק הדין ברע"א 1063/16, חננאל דיין מגד נגד לפיד לחריג המצביע על הכלל.

שלישית, במלוא הכבוד, נראה שאף עוצמת לשון הרע שונה בעליל בין עניינינו לבין רע"א 1063/16, חננאל דיין מגד נגד לפיד. ודוק, אין דין ביקורת על חייל שנמנע מללחוץ ידו של הרמטכ"ל כדיון אמירה המאשימה ועלולה לייחס לתובע אחריות למותם של ארבעים וחמישה נספים באסון.

להרחבה ביחס לאבחון פסק הדין ברע"א 1063/16, חננאל דיין מגד נגד לפיד, ר' גם ע"א (מחוזי מרכז) 38795-07-22, בני קצובר נ' עיתון ידיעות אחרונות בע"מ (מיום 31/1/2023, השופטת ש' גלר). בקשת רשות ערעור על פסק דין זה נדחתה במסגרת רע"א 2543/23, בני קצובר נגד עיתון ידיעות אחרונות בע"מ (מיום 28/6/2023, השי"י כשר).

3.7 **לנתבע גם לא קמה הגנת "אמת דיברתי"**

לתובע לא קמה הגנת "אמת דיברתי" וזאת בשל הנימוקים הבאים:

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 56450-12-21 דרעי נ' כספית

(א) נימוק ראשון משניים מדוע לא קמה לנתבע הגנת "אמת דיברתי" – בפועל לא נכלל התובע בין

מקבלי מכתבי האזהרה מועדת החקירה

- ועדת החקירה הוציאה תחת ידיה, לאחר הפרסומים, מכתבי אזהרה לשורה ארוכה של אישים שהעידו בפניה. התובע לא נכלל בין אלה שהוצאו להם מכתבי אזהרה. כלומר, הטריבוטל השיפוטי שהוקם במיוחד על מנת לחקור את אירועי אסון הר מירון, מצא שאין להוסיף לחקור את התובע או לבדוק ולהוציא המלצות בעניינו.

- מכתבי האזהרה הוצאו מכח הוראות סעיף 15 לחוק ועדות חקירה, תשכ"ט – 1969. הוראות הקובעות כי יש להוציא מכתב אזהרה לכל מי שעלול להיפגע מהחקירה או מתוצאותיה, וכלשון סעיף 15(א) לחוק (ההדגשות לא במקור):

"ראתה ועדת חקירה שפלוגי עלול להיפגע מן החקירה או מתוצאותיה, יודיע לו יושב-ראש הועדה במה הוא עלול להיפגע ויעמיד לרשותו, בדרך שימצא לנכון, את חומר הראיות הנוגע לאותה פגיעה והנמצא בידי הועדה או בידי מי שהוטל עליו לאסוף חומר לפי סעיף 13;..."

כל מי שוועדת החקירה סברה שעלול להיפגע ממסקנותיה, הוזהר כדין. ומה עם מי שלא הוזהר כלל, דוגמת התובע? מי שלא הוזהר כלל קיבל בפועל הודעה מכללא לפיה הוועדה לא סבורה שהוא "עלול להיפגע מן החקירה או מתוצאותיה".

- באופן ציורי ניתן לומר שהתובע כלל לא נכנס למעגל הסכנה של המוזהרים אשר עלולים להימצא כאחראים לאסון. בוודאי ניתן לומר שהתובע אינו כזה אשר נקבע ש"דס 45 נספי אסון מירון מרוח על ידיו".

(ב) נימוק שני משניים מדוע לא קמה לנתבע הגנת "אמת דיברתי" – אפילו היה הנתבע נכלל,

בדיעבד, ברשימת מקבלי מכתבי האזהרה – עדיין קיים קושי בפרסום המוקדם המייחס לו

אשם במותם של נספי האסון

- לא ניתן להקל ראש באמירה המייחסת לאיש ציבור אשמה במותם של עשרות אנשים. אמירה ציורית המכתימה את ידיו בדם ההרוגים כמוה, כמעט, כדיווח על הרשעת אדם בביצוע פשע. ואולם התובע כלל לא נחשד, לא הואשם וממילא לא הורשע, חלילה, בגין מותם של הרוגי האסון.

- המועד הקובע לבדיקת תוכנו של פרסום מכפיש ולבחינה האם הוא בגדר "אמת דיברתי" – הוא מועד הפרסום. ככל שבמועד הפרסום, הנפגע התובע לא הורשע בדבר – הרי אין לפרסם אמירות מהן עלולים להבין כאילו הורשע.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 56450-12-21 דרעי נ' כספית

3.8

הערות לפני סיום הדיון בסוגיית פרסום הראשון

לפני סיום הדיון בסוגיית הפרסום הראשון, יובאו הדברים הבאים:

(א) הערה ראשונה, למען הסר ספק ייאמר שבחנתי ולטעמי הפרסום אינו מוגן מכח הוראות סעיף 15(6) לחוק איסור לשון הרע. הוראות המגנות על פרסום שהוא "בקורת על יצירה ספרותית, מדעית, אמנותית או אחרת". בעניינינו, אין כל רלוונטיות להגנה זו באשר לא מדובר בבקורת ספרותית, אמנותית או מדעית שהשמיע הנתבע.

(ב) הערה שניה, בנוסף, הפרסום אינו מוגן מכח הוראות סעיף 15(11) לחוק איסור לשון הרע המקיים הגנה במקרה של "מסירת ידיעה לעורך אמצעי תקשורת או לנציגו כדי שיבחן שאלת פרסומה באמצעי התקשורת". אין חולק על כך שהפרסום לציבור הכולל אינו בגדר "מסירת ידיעה" פרטנית למי שהוא "עורך אמצעי תקשורת".

(ג) הערה שלישית והתייחסות לכך שהתביעה הוגדה כנגד הנתבע בלבד

- התובע בחר להגיש התביעה אך ורק כנגד הנתבע ולא כנגד העיתון במסגרתו נעשה הפרסום. אכן ניתן לתמוה מדוע בחר התובע להתמקד אך ורק בעיתונאי שפרסם את האמירה. התנהלות זו נועדה גם על מנת לרכז המאמץ כנגד האחראי הישיר לפרסום, ולא מופרך יהיה לסבור שמאחורי הגשת התביעה עומד גם רצון להרתיע את הנתבע מביצוע פרסומים דומים בעתיד. עם זאת, בנסיבות הענין, אין בכך כדי לשנות תוצאת ההליך. אין מדובר במצב בו קמה טענת "הגנה מן הצדק" או טענת "תביעת השתקה", ועל כך בפסקאות הבאות.

- אין מדובר במקרה בו יש לדון בטענת "הגנה מן הצדק" – ההליך הוא הליך אזרחי. ברגיל ובהליכים פליליים, כאשר מוגשת תביעה כנגד חלק מבעלי הדין הנכונים עלולה לעלות טענה של "הגנה מן הצדק". טענת "הגנה מן הצדק" היתה עשויה לסייע גם לנתבע, ככל וההליך כנגדו לא היה ננקט כהליך אזרחי אלא כקובלנה פלילית. הלכה פסוקה, גם ביחס לקובלנה פלילית, כי "פגיעה ביכולתו של הנאשם בקובלנה פלילית להתגונן, עלולה להביא למחיקת הקובלנה מטעמי הגנה מן הצדק", ור' בגץ 1322/22, דיאנה כהן נ' מר שמואל מלמד (מיום 31/3/2022, השי' י' עמית, ע' ברון, ד' מינץ, ההדגשות לא במקור), וכן ר' האסמכתאות בסעיף 13 לפסק דינו של השי' י' עמית.

- אין מדובר ב"תביעת השתקה" – זאת ועוד, אין בהגשת התביעה רק כנגד הנתבע כדי לשלול את הסעד לו זכאי התובע. סכומה של התביעה והסיכון שבצידה אינו מביא את ההליך לכדי דיון האם מדובר בתביעת "השתקה". גם נימוקי התביעה אינם מופרכים ואינם כאלה שיש בהם כדי לדון בחשש מתביעת "השתקה". ודוק, לא כל תביעת לשון הרע המוגשת בניסיון לקבל פיצוי ואולי אף בניסיון להרתיע מפרסום מכפיש נוסף – תיחשב לתביעת השתקה. יש להיזהר מהגדרת תביעה כ"תביעת השתקה" כאשר התביעה עצמה מוצדקת, כאשר סכום

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 56450-12-21 דרעי נ' כספית

התביעה אינו מופרך וכאשר לא קיים פער בלתי סביר בין התובע לנתבע מבחינת יכולתם הכספית, ואף לעיתים מעמדם הציבורי.

(ד) **הערה רביעית**, נתתי דעתי לכך שהתובע הוא איש ציבור וכן להלכה לפיה אדם הבוחר לשים עצמו בחזית הציבורית, מעמיד עצמו גם לביקורת ציבורית מתמדת על פועלו, ור' למשל בש"פ 6988/19, פלוני נ' הוצאת עיתון הארץ (מיום 26/11/2019, כב' הש' ד' ברק-ארז, ד' מינץ, ע' גרוסקופף). עדיין, אמירה הגורמת לכך שאדם ייחשב כמי שדמם של 45 נספי אסון "מרוח על ידיו" – חורגת מגדר 'ביקורת על פועלו' של איש ציבור. אין לקבל אמירה כזו כאמירה מותרת שיש להקל בה ראש.

(ה) **הערה חמישית**, הנתבע הפנה היטב ובמקצועיות למקרים נוספים בהם נעשה שימוש באמירות דומות. גם על ידי או ביחס לתובע. בכך כיוון הנתבע לטענה לפיה מדובר במטבע לשון מקובל שאין לראותו כהוצאת לשון הרע.

לא אוכל לקבל טענה זו, בשל שניים: **ראשית**, אין מדובר באמירה כללית המתייחסת לציבור של אנשים או למכלול של פעולות, דוגמת מדיניות כללית. בעניינינו החצים הופנו לאדם ספציפי, הוא התובע, וביחס לאירוע ספציפי – תוך 'מריחת דמם' של עשרות נספי אסון הר מירון על ידיו. מדובר בהתבטאות החורגת מ"מטבע לשון" כללית; **שנית**, אין להשוות בין אמירה שאומר פלוני על עצמו, כגון 'שפכו את דמיי', לבין אמירה שאדם אחר מפרסם על פלוני. האמירה שפלוני אומר על עצמו היא, בהגדרה, אינה הוצאת לשון הרע. לא כך עם פרסמים של צדדים שלישיים ביחס לאותו פלוני.

3.9 סוף דבר ביחס לפרסום הראשון

מכל האמור לעיל עולים הדברים הבאים:

(א) האמירה "דרעי, עבריין מורשע שדמם של 45 נספי אסון מירון מרוח על ידיו" אינה בגדר "פרסום מותר" החסין מביקורת הוראות חוק איסור לשון הרע. מכאן יש לבחון האם האמירה היא בגדר הוצאת לשון הרע. על כך הורחב בסעיף 3.2 לעיל.

(ב) האמירה – "עבריין מורשע", אינה בגדר הוצאת לשון הרע. על כך הורחב בסעיף 3.3 לעיל.

(ג) האמירה "דמם של 45 נספי אסון מירון מרוח על ידיו", היא בגדר הוצאת לשון הרע. על כך הורחב בסעיף 3.4 לעיל.

(ד) לנתבע לא קמה כל הגנה מכח הדין, על כך הורחב בסעיפים 3.5 – 3.7 לעיל.

מכאן, הנתבע אכן עוול כלפי התובע בהוצאת לשון הרע, בכל הקשור לאמירה לפיה "דמם של 45 נספי אסון מירון מרוח על ידיו". הסעדים בגין עוולה זו יידונו במסגרת סעיף 5 בסיומו של פסק הדין.

הערת מעבר – עד כאן הדיון בפרסום הראשון מבין שניים. כעת יתייחס פסק הדין לפרסום השני בגינו הוגשה התביעה.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 56450-12-21 דרעי נ' כספית

4. דיון בפרסום השני משניים בגינו הוגשה התביעה (יש לדחות התביעה ביחס לפרסום זה)

4.1 התביעה הוגשה גם בגין פרסום מיום 24/12/2021 בו הופיעה התייחסות לוועדת החקירה הממלכתית לחקר אסון הר מירון ונאמר כך (ההדגשות לא במקור): "בפני הוועדה הזו נשמעו, עד עכשיו, עדויות מפי היועצת המשפטית של משרד הדתות, הרל"שית של מפקד מחוז הצפון במשטרה ועדים נוספים, שמהן עולה בוודאות שהדחיפה לקיומה של הילולת מירון במתכונת הרגילה שלה, ללא הגבלות כלשהן, הגיעה מדרעי. היו עדים שטענו שמדובר גם בלחץ מאסיבי של השר לביטחון הפנים אמיר אוחנה. היו עדים שאמרו שמאחורי שני אלה היה לחץ כבד של נתניהו. המעורבות של דרעי לקיים את ההילולה בלי הגבלת כניסה עולה בעדויות הללו בבירור. על פי היועמ"שית של משרד הדתות, דרעי "ביטל" את השר המכהן במשרד, נכנס לנעליו וניהל את העסק."

4.2 קורא סביר אשר נחשף לפרסום לומד שבפני הוועדה לחקירת אסון מירון נשמעו עדויות שונות, בין היתר מפי היועצת המשפטית של משרד הדתות ומפי רל"שית מפקד מחוז צפון – עד כאן, אין באמירות אלה כל הוצאת לשון הרע ביחס לתובע.

4.3 קורא סביר אשר נחשף לפרסום לומד עוד, שלטעמו של הנתבע, מהעדויות עולה שהתובע הוא זה ש"דחף" לקיום האירוע בהר מירון ללא כל הגבלות או מגבלת כניסה. עוד עולה טענה לפיה התובע נכנס לנעלי השר "המכהן במשרד" ואף "ניהל את העסק". בנוסף עולה שנשמעו עדויות בדבר "לחץ מסיבי" של השר לביטחון פנים אמיר אוחנה וראש הממשלה בנימין נתניהו.

כך או כך, ברור לכל מי שקרא את הפרסום, שהמגבלות המופיעות בו הן מגבלות מגפת הקורונה שפשתה במועדים הרלוונטיים בישראל ובעולם כולו. ברור עוד שהמגבלות אותן לכאורה ביקשו להסיר הן מגבלות התקהלות שהיו בתקופת מגפת הקורונה ובוודאי לא מגבלות בטוחות.

4.4 עיון בפרסום השני מביא, לטעמי לקביעה לפיה אין בו משום הוצאת לשון הרע והוא אינו פוגע בשמו הטוב של התובע או בכבודו. הפרסום לא משפיל את התובע, לא שם אותו כ"מטרה לשנאה, לבוז או ללעג". הפרסום אינו מהווה הוצאת לשון הרע וזאת בשל הנימוקים הבאים:

(א) נימוק ראשון משניים מדוע הפרסום אינו בגדר הוצאת לשון הרע, הפרסום הוא הפעם בגדר תיאור עובדות והבאת דברים בשם אומרם. הפרסום לא מייחס לתובע אשם ישיר כלשהו במותם של נספי האסון, אלא מתאר עדויות של נחקרים אחרים בוועדה.

(ב) נימוק שני ועיקרי מדוע הפרסום אינו בגדר הוצאת לשון הרע, מי האחראים לאסון בו נהרגו עשרות מהמתקבלים בהר מירון? התשובה לכך תינתן, כך יש לקוות, במסגרת דו"ח המסקנות הסופיות של ועדת החקירה שמונתה או במסגרת הליכים שיינקטו לאחרי.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 56450-12-21 דרעי נ' כספית

אך כבר בשלב זה ולמעשה כבר בקרות האסון הנורא – היה ברור שהנספים לא נהרגו בשל מגפת הקורונה. לא נגיף הקורונה גרם להרג ההמוני בהילולת הר מירון. מכאן, גם המקטרגים המחמירים ביותר ייאלצו להודות שמהפרסום עולה, לכל היותר, שהתובע התנהל תוך התייחסות למגבלות מגפת הקורונה, ולא למגבלות בטיחות. אין אמירה או בדל אמירה ממנה ניתן להבין שהתובע בז להוראות בטיחות או ביקש לבטלן. אפילו האמור בעדויות נכון, הרי כל שעולה ממנו הוא שהתובע ביקש לאפשר התקהלות כבעבר באירוע בהר מירון.

5. הסעדים בהם יש לחייב את הנתבע בשל עוולת הוצאת לשון הרע במסגרת הפרסום הראשון

5.1 כללי

התובע עותר לחיוב הנתבע בשניים:

- פרסום הודעת תיקון או הכחשה - חיוב הנתבע לפרסם הודעת תיקון או הכחשה, בטורו הקבוע בעיתון מעריב וכן ברשת החברתית טוויטר;
- פיצוי כספי – פיצוי כספי בסך של 400,000 ₪ בגין נזק לא ממוני ולחילופין פיצוי מכח חוק איסור לשון הרע בסך של 280,000 ₪.

5.2 אין מקום לחייב את הנתבע בפרסום הודעת תיקון ו/או הודעת הכחשה

(א) התובע עותר, כאמור, לחייב את הנתבע בפרסום הודעת תיקון ו/או הודעת הכחשה. משמעות הבקשה היא חיוב הנתבע בפרסום הודעה שהיא בפועל "הודעת התנצלות".

(ב) ההלכה הרווחת כיום מצמצמת את השימוש בחיוב נתבעים בפרסום הודעות התנצלות. ר' למשל ת"א (מחוזי ת"א) 32235-03-10, ארגון המורים בתי הספר העל יסודיים, בסמינרים ובמכללות נ' עיתון "ישראל היום" (מיום 6/2/2011, סג' הני' השופטת י' שבח). עוד ר' ת"א (מחוזי מרכז) 20070-09-15, יוסף וינשטיין נ' יצחק ג'רבי (מיום 21/6/2018, הש' צ' ויצמן) וכן ת"א 40739-12-18, אגודת מגן דוד אדום בישראל ואח' נ' איחוד הצלה ישראל ואח' (מיום 29/7/2021, הש' נפתלי שילה) שם נקבע כך: "חיוב פוגע בפרסום התנצלות כאשר חיוב זה נעשה בכפיה, מרוקן מתוכן את מהות ההתנצלות והוא מנוגד לתכליתו של החוק שמטרתו הגנה על שמו הטוב של הנפגע והעמדת סעדים אופרטיביים להבדיל מסעדים שאין בהם תועלת כגון התנצלות שאין בבסיסה כוונה כנה ואמיתית". להרחבה ר' גם ע"א 3386-10-19, שרת התרבות והספורט ח"כ מירי רגב נ' ערוץ 10 החדש בע"מ ואח' (מיום 2/8/2020, הש' רם וינוגרד, מרים אילני ושושנה ליבוביץ) שם בפסקאות 57-58 לפסק הדין של הש' רם וינוגרד מובאת סקירה של הפסיקה והספרות הרלוונטית.

(ג) כך או כך, ניתן כעת פסק דין זה ובו קביעה לפיה בחלק מהפרסום הראשון עוול הנתבע בהוצאת לשון הרע. התובע יוכל לעשות שימוש בפסק הדין ולפרסמו בכל מסגרת חוקית שימצא לנכון. בכך נתקבל התרופה הנדרשת לצורך ריפוי עוולת הוצאת לשון הרע. מנגד, העובדה שאיני מחייב את הנתבע בפרסום הודעת התנצלות כלשהי, תביא לכך שמחלוקת זו תסתיים מבלי שייותר שייר הודעת הפרסום והפצתה - שייר שעלול להפוך לבסיס מחלוקת נוספת.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 56450-12-21 דרעי נ' כספית

5.3 קביעת פיצוי לתובע

(א) התייחסות לפרסום ולשאלת "כוונה לפגוע" - הפרסום שערך הנתבע נעשה במכוון ולא בהיסח הדעת. עם זאת, אין מדובר בפרסום שנעשה דווקא "בכוונה לפגוע" כמשמעות סעיף 7א(ג) לחוק איסור לשון הרע, תשכ"ה – 1965. ואבהיר. לא כל פרסום שנעשה במכוון, הוא פרסום זדוני שמטרתו לפגוע, להשפיל או להוציא לשון הרע ביחס למושא הפרסום. לא כל פרסום שנעשה במכוון ואפילו בחוסר תום לב, ייחשב כפרסום זדוני שנועד לפגוע כמשמעו בחוק. לענין זה ר' ע"א 5022/13, הרב אמנון יצחק נגד דנון תקשורת בע"מ (מיום 8/9/2013, השי' צ' זילברטל) שם נקבע כך (ההדגשות לא במקור): **"אם די יהיה בקיומה של צפיות שהפרסום המעוול יפגע במושא הדברים על מנת שייקבע כי מדובר בפרסום שנעשה בכוונה לפגוע, נמצא שכל פרסום שיש בו לשון הרע, בשל טבעו ככזה, ייחשב כפרסום שנעשה בכוונה לפגוע. נדרש, אפוא, קיומו של יסוד נוסף, של התנהגות זדונית, של כוונה 'של ממש' לפגוע"**.

(ב) התייחסות לסכום הפיצוי הראוי – בעת קביעת סכום הפיצוי יש להתייחס ל"פלטפורמה" בה בוצע הפרסום, לחשיבותו של הנתבע כעיתונאי מוביל וככותב טורי דעה. עוד התייחסתי לכך שנעשה פרסום נוסף אשר עמעם במידה מסוימת את הפרסום הראשון והבהיר שהפרסום הראשון היה בגדר הבעת דעה של הנתבע. עוד התייחסתי לכך שאין מקום להגדיל את הפיצוי ואין לקבוע שזה נעשה בכוונת זדון, ור' הדיון בס"ק 5.3(א) לעיל. בנסיבות אלה, הנכון הוא לחייב את הנתבע בתשלום הסך של **40,000 ₪** כערכו במועד הגשת התביעה.

6. סוף דבר

לאור כל האמור לעיל, התביעה מתקבלת באופן חלקי ואך ורק ביחס לאמירה המייחסת לתובע ולפיה **"זמם של 45 נספי אסון מירון מרוח על ידיו"**.

אני מחייב את הנתבע בתשלום הסך של **40,000 ₪** בתוספת הפרשי הצמדה וריבית כחוק מיום הגשת התביעה, 26/12/2021, ועד למועד התשלום בפועל. עוד אני מחייב את הנתבע בתשלום הוצאות משפט ושכר טרחת עו"ד בסך כולל של **20,000 ₪** בצירוף הפרשי הצמדה וריבית כחוק ממועד פסק הדין ועד למועד התשלום בפועל.

ניתן היום, י"א אלול תשפ"ג, 28 אוגוסט 2023, בהעדר הצדדים.

אביים ברקאי, שופט